

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

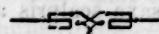
BIS IN MENSE PRODIT

Premium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10;
ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7½.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis.
Lib. 0.50 pro unoquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA
Apud GRIMMUS et WOLF.

IN ANGLIA
Apud BURNS and OATES

VIRGINIAE POLONORUM
Schenck's Publishers, 15

LONDON W.
28, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS
AMERICAE SEPTENTR.

Apud FRANCISCOM PUSTET
S. Sedis. Apost. et S. Rituum Congr. Typogr.

NEW YORK
52, Barclay Street.

IN GERMANIA

Apud FRANCISCOM PUSTET
S. Sedis Apost. et S. Rituum Congr.

CINCINNATI
498, Main Street.

IN CANADA

Apud LEONARDUS GRABER FRAHRS

MONTRÉAL
1000, Rue Notre-Dame.

Demophilus.

Maurus Ricci.

Th. Vignas.

I. Antonelli.

A. C.

V. Lakatos.

Laclius.

Senior.

Fr. Xav. Reuss.

H. T. Karsten.

A. Sordet.

Poplicola.

Scriba.

H. P.

Fr. Palata.

Viator.

RERUM INDEX

DE ARTIUM SODALICIS APUD GERMANICOS
HUMANIORES LITTERAS DIVINITUS TRADITAS ESSE HOMINIBUS, SERVATAS
ATQUE AUCTAS
PRIMO VERE.....
PRO ARTE
RAPHAELIS URBINATIS TABULA DEIPARAM REFERENS A SANTO ANTONIO
PATAVINO NUNCUPATAM.
De TYRTEAO HUNGARICO
«DOMUS ALBA WASHINGTONIENSIS»
DE EFFUSIONIBUS CIRCA PRIENEM
FABULAE SELECTAE FONTANII A IOANNE BAFT. GIRAUD LATINE REDDITAE.
Ex BATAVIA. De certamine poetico Hoeufftiano
De MINUCHI FELICIS «OCTAVIO»
ANNALES
PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS
LIBRORUM RECENSIO
AENIGMATA.

In tertia operculi pagina:

PER ORBEM

ROMAE

EX OFFICINA PACIS, PH. CUGGIANI

36, VIA della Pace

MCMII

COMMENTARI "VOX URBI", PRAEMIA CONSTITUTA IN AN. MCMII

MU
D
I
LIZ
ed
ni

«Madonnina» BURRI FERRUZZI tabula, quae «photocromice» 0,30 \times 0,40 Fr. ALIMARI, Florentiae, et Vox Urbi socii dono largitur in an. MCMII. (Cfr. huius commentarii operculum pag. 2).

Clippuridio manuibus in munito olio 6-8 bozze
sive idem manuibus in pastore 6-8 bozze
sive idem manuibus in pastore 6-8 bozze

«Maria Puerum Iacum adorans» - PHILIPPI LIBRI
tabula «photocromice» expreserunt (metr. 0,30 \times 0,40)
Fr. ALIMARI, Florentiae, et Vox Urbi socii dono largitur
in an. MCMII (Cfr. huius commentarii operculum pag. 2).

«Maria Virgo Infantulum suum adorans» ANTONII ALLEGRI
(valgo il Correggio) tabula hanc «photocromice» expreserunt (metr.
0,30 \times 0,40) Fr. ALIMARI, Florentiae, et Vox Urbi socii dono largitur
in an. MCMII (Cfr. huius commentarii operculum pag. 2).

VOX UR BIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE — Via Alessandrina, 87.

DE ARTIUM SODALICIIS
APUD GERMANICOS.

LIBERTATI singulorum, quantum fas est soluta a legibus, quae maximae seditionis Gallicae doctrina princeps fuit, adversantur iterum hodie illius fractionis consilia, cui nomen a societate. Quae rata prorsus humanas vires, ad rectius beatissime vivendum, esse omni studio consociandas, in hoc opus alaci manu incumbunt, ut restituant civiles ordines, qui renovatæ communis officiis fungantur singulis, non aliter quam in machinis rotæ connexo labore volvuntur atque perficiant opus.

At Germanici, quibus forte recentiori aetate inter huiusmodi doctrinas principatus accessit, aliquid exegitarunt sodalitii iure sibi constitendum quod « Corpus artium » nuncuparunt. Initium ipsis a Kettelerii consiliis ortum, quae quidem post virum illum clarissimum inrisperiti atque philosophi multi per partes explanarunt. Itaque a medio abacti saeculi cursu, quo tempore Maguntinus episcopus docebat, ad nos usque dies, Austri, et Borussici, et Bavari, et Hungari multa sive privato inceptu, sive lege pertinuerunt, ut propositum a Kettelerio verticem arriperent. Prae ceteris excelluisse Austros nemo neget, quos vidimus, Vogeslang dynastæ auctore, lege anno M DCCC XCVII lata, longius in via esse progressos. Quae dum publico imperio carent, privati quoque cives in omni Germania, quippe quibus carissima esset parvarum, ut aiunt, artium fortuna, erudiendis opificibus atque artificibus non sollerti minus opera in rem incubuere. Etsi vero hactenus impotata iura manca plerunque exstant novisque egeant complementis, multa tamen sunt quae maximi ponderis et universam hanc quaestionem non parum iuvarunt.

*

Itaque qui circumscripto nimis commercio vivant inter se adversus industrium rerum suppellectiliumque maximas tabernas convenient, iunctisque manibus student arti suae agendae et perficiendae, student negotiorum legibus, legatos eligunt, qui in coetibus ad artium condicionem tuendam statutis collegii causam tueantur, argentarias mensas collato aere sibi constituant.

Res ita placuit, ut abhinc annos duos ipse Von Miquel, Borussorum aerario praefectus, le-

gatis tenuiorum artium eam agendam Berolini proposuerit.

Antea vero, ut diximus, Austrorum legati populares lege iam nonnulla caverant eodem consilio moti. Voluerunt hi conductionem operæ, quam ad rudimenta artium adipiscenda tirones locant, aptis legibus in primis definire, iuraque domini cum tironum iuribus componere. Decernuntur pariter lego peritia et mores eorum qui erudiendis tironibus vident, atque artium coetui potestas traditur regulas de re legesque subsidio ferendi.

Ceterum, etsi lege imperatum non sit ut artium sodalicia certo tempore aut modo aut ritu constituerentur, privilegia tamen sancta fuerunt, quibus huiusmodi sodalicia fruerentur iuxta speciem quam induerint, iuxta genus artium in quod intenderint, iuxtaque vincula quibus sodales iungantur sive laxioribus sive rigidioribus, iuxta denique præcipuum sibi propositum finem. Sunt enim sodalitates artium quae in pecuniariam rem promovendam contendunt; sunt quae student perficiendae cuiusque artis peritiae; sunt etiam nonnullae eo iure donatae, ut, cum plerique in provincia artifices iunctis manibus convenerint, pauciores dissidentes compellere valeant, qui sodalicio accedant. Haec vero sodalicia censoriae publicae tutelae subiiciuntur; reliqua de quibus in eundis libertas manet integra, soluta magis libertate vivunt. Necesse vero est unaquaque sodalitas suos habeat electos opifices, quibus mandetur iura universitatis tueri. Legati autem cum convenerint, coetum cuique arti proprium constituent gravi mandato pollentem, cuius in subsellii persaepe humiliores etiam opifices sedent. His coetibus præest per universam provinciam quae ex omnibus legatis eiusvis artis quasi Curia constat, eius iura et auctoritas satis lata patet, quippe quae et de tironibus exercendis cognoscere potest, et pecuniaria subsidia conferre, et præmia condonare, et reeensiones artium indicere, et libellos qui iuare possint opifices edere, et omnium eruditionem fovere, et reipublicae auctoritati, cui cursoriae potestates subsunt, optata seu vota ultro offerre.

*

Singula haec longo labore instrui oportuit atque parari, et, cum ad operam ventum est, caute et paullatim, obstaculis multis remotis,

re perficere, vixque superiore anno præcipua legis iussa suam vim obtinuerunt. In incunabulis adhuc versamur, neque de fructibus licet immaturum proferre iudicium. Attamen Germanici laudandi maxime, qui suae gentis indole ut sapienter sategerunt, disciplinae subeundae atque consociandis viribus optime apta, legique iuare populos ut asperissimæ viae, quam civitates omnes inierunt, obstacula planius vincent, humiliorum artium sortem tueantur, atque dum datum sit, communia commoda provehant.

DEMOPHILUS.

HUMANIORES LITTERAS

DIVINITUS TRADITAS ESSE HOMINIBUS,
SERVATAS ATQUE AUCTAS (1).

CUM artium universarum disciplinarumque severiorum initium ac finem divinitus repetendum esse ipsi veteres poëtae philosophique excellentiores putaverint; tam haud scio an de ceteris verius quam de litterarum disciplinis hoc a nobis affirmari queat. Mechanicae enim artes quasi per se consistere videntur, quoniam in ipsis belluis, natura duce, semel insitae, nullo peculiari Dei afflato, nulloque fere intellectus conata progredi atque existare creduntur. Ipsae sublimioris disciplinae veritates quamquam per se exstant, neque hominum auxilio, quod ad rem, indigent, quippe etiam si orbis incolis vacaret, integræ permanerent; litterarum tamen magisterio, ut ab hominibus accipiantur, subjectæ sunt ac pedissequae, quum absque harum subsidio humanarum mentium potiri non valeant. Cuius rei exemplum est eas, ab orbe condito, philosophiae sive rationalis sive naturalis disciplinas, litterarum nostrarum progressus ac vices fuisse semper expertas. Contra vero humaniores litteræ inventorum omnium matres, doctrinarum omnium patronæ, bonorum morum adiutrices, philologiae custodes, nullorum egent, ut florent, quae ceteræ artes præbent auxiliorum; et postquam studia omnia excitaverint atque aluerint, nihil fere ab aliis sibi vindicare voluerunt. Immo si intellectus acmine penitus initia rerum perspiciamus, doctrinas ipsis, quae apud nos proprio nomen obtinent « scientiarum », primitus in humanioribus litteris comprehensas esse apparebit: quae deinde philosophorum artificio in ordinem principiorum et consequentium digestae, omnimodae sapientiae magnum hunc apparatum pepererunt. De divina igitur harum literarum origine, utque

(1) Oratio Florentiae habita in Auditorio magno Scholæ Piarum.

COMMENTARII "VOX URBIS,"

SOCIIS ET LECTORIBUS
IN ANNUM MCMII

DE LITTERIS ET BONIS ARIBUS COMMENTARIIS

THEORY BEHIND CLIPS

Emperore elabente iam anno sanctus est com-
memoratus figuris, obsequiacionibus, nitidioribus
litteris notis; sanctus non mediocriter scri-
psit, numerus, quos inter magno cum gaudio
successus viros littorium fama clarissimos.
Accedit scriptorum centuria, quibus calidus in-
venit sanguis ferret, et spes arridet, et est
praeceps boni voluntas. Iamque hisce

*aut fortia bello
Pictura autem animi, utrumque ad fortia virum.*

ac tempus erit, quo non inter triarios modo,
sed et inter primipilos, ducesque versentur.
Igitur spes magna arridet fore ut, hisce adeun-
tibus, et alios atque, alios allicientibus, mensis
uberrima crescat, et vetus gloria latinitatis
tandem aliquando revirescat.

Vos autem maxime, adolescentes, illud ne fugiat, in litteris fieri, quod in aedificiis exercitandis quotidie videtis. Non unius opera, non anno lapide illa excitantur, sed coniunctione plurium; hi enim caementa comportant, hi lapides, hi arena, hi fontem, hi lateres, hi trabes, hi tigillios, dum illi vox scalpis aptant, illi marmora secant, illi varia obeunt munera ut opus converget ad solaria, ad tecta, ad exaudientem, ad fastigium. Ferat unusquisque vestrum quod posset, qui sicut omnes omnis potestis; nam unusquisque suo regio[n]is praestabilitis erit, quem, si notarit communicabitque, coalescet opus, et commentariam noster, cui patet mania littera regionaque omnes orbis terrarum, dominium gentium, quod latina lingua tenet, notiis undique susceptis, facile preferet ipso in incessu, et in fronte.

Quo igitur monumenta vel sub dio pateant, vel reperiantur effossa, quae industria, negotiis, commerciis terra merique tententur, quae denique in omni genere usui hominum inventa sint, a singulis vobis expectamus, quae non mediocrem honestam apud omnes eritis adiungari ex restituta latinitate, in quam feliciter ineubusit, pelago ratem primi commitentes.

Atque haec pars auxilii est, quod flagitiam. Nam, si quid gratiae apud socios ac hactores labores nostri marcerent, illud etiam vehementer petimus, ut qui nomina commentario dederunt, non ipsi modo in proposito content, sed suos inter amicos sociorum numerum quærant. Impedientia quippe enormis sunt, quibus pares non efficimur, nisi societate multorum. His autem largienda futuro anno praemia, eademque more nostro munifica, proposuimus, quae sequuntur.

Compertum est paene omnibus, Florentiae aedificium esse fratrum Alinari proprium, in quo, artificio mirabili «photographica» plurima undique exquisita, exprimuntur. Nos iampridem ab eius officinae dominis libenter concessa usi facultate sumus referendi in imaginibus Commentarii quotquot ex opificio eorum tabulae placuerint; qua quidem potestate intra urbanitatem et non sine magna lectorum delectatione hactenus usi sumus. Hi autem Alinari fratres, qui tanta felicitate eiusmodi industria notiti sunt per eamque parta sibi singulare

scientia lucis, egregiam sui nominis famam undique gentium divulgant, experimentis plurimis patientissime adhibitis, tandem aliquando id sunt consecuti, quod ferme maximum in re videbatur, quomodo tabulis, imaginibus, locis, regionibus aptarent colores eodem, quibus illa aut natura, aut arte essent praedita. Haec, visa sane mirabilia, Florentiae his diebus edidit apta officina, quam A. Pini moderatur, patentque metr. $0,30 \times 0,40$; quod antem super cetera movet est colorum vis, qua non squalentes apparent imagines, sed clarae, vivae, nitentes quasi e manibus egregii artificis prodierint recentissime. En autem tabularum indicem, quas nostris hisce oculis obstupescentes vidimus, quasque sociis comparaturi sumus:

ALLEGATA VI ALLEGATA VI
L. Pallas Minorva. — Tabula ALEXANDRI FI-
LIPPEI (vulgo *Botticelli*). Est in regiis aedi-
bus palatii Pitti Florentiae.

II. Tabula titulo **Madonnina auctorem habens**
RUPERTUM FERRUZZI. In ostentu Venetiis
habito an. **MDCCCXCVII** celebratum hoc
anno emit servatione **Ioanna G. A. Leighman.**

III. **Maria Virgo Mater cum Divino Filiole.** — **Tabula CAROLI DOLCI, in regiis aedibus**

IV. Magdalena. — Eiusdem DOLCI tabula est in pinacoteca *degli Uffisi*, Florentiae.
 V. Maria Iesum puerum adorans. Effinxit
 ANTONIUS ALLEGRI (vulgo *il Correggio*). In

cadem pinacotheca.
VI. Idem argumentum quod tractavit PA-
LIPPIUS LIPPI. Ibidem.

Habebunt ex his pulcherrimis « photocromiis » unam, prouti elegerint, singuli socii, qui, praeter suam subnotationem, *recto* tramite ad *Aristidem Leonori* *equitem, commentarii VOX URBIS* possessorum et administratorem, *Romanum, via Alessandrina, 87*, persolutam miserant, novam subnotationem cum ejusdem pretio miserint. Quot autem erunt subnotatores novi, totidem photocromias iuxta optionem accipiet qui ipso procuravit. Qui vero novos subnotatores miserit duos, hic vel duas, quas maluerit, photocromias eligit, vel tertiam sibi subnotationem nullo pretio.

Proposita haec dona, quae sociis futura gratis confidimus, animos addant ad latinitatis causam tuendam, quae optimo enique est causa humanitatis.

tarum facultas. Atque a Romano Capitolio, ubi inter veterum monumenta caput religio extollit,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi, (1)

orientur magnanimorum conatus ad studia divulganda, laboresque Pontificum magna compensati gloria pro mortalibus aeterni fient. Romae Hebraeorum sermo studia doctorum exigit; Romae Aeneidos lingua, sanctorum dogmatum custodiam sortita, arma virosque desinet, ac multo maiora canere aggredietur; Romae Homerica poësis cum nova religione consociata hand iam iram celebrabit, quae

πολλας δι τριπονος ψυχας οιδι προτριψεν,

immo inferorum loca repreäsentabit

Σεω τε και ανεπι ιπι δρυκναι.

Tum canoris veterum nūgis paullatim despectis, sublimiorum intellectum acuminis innumerae veritates splendebunt, quarum aspectu poëtae atque oratores commoti vehementiorem stilum reddent atque perficiunt; tum non herorum egredia facinora, sed universi terrarum orbis conspecta miracula atque ipsa Dei sanctissima consilia, ipse futurorum temporum eventus, carminum materiem praebent. Hinc Aligherius poëtarum princeps res stilumque altissimum informabit, triplicique lauro redimitus sublimi vertice sidera feriet. Hinc Miltonius ex primorum parentum dedecore gloriam sibi comparans, relictis iocis, vividis imaginibus, novo troporum ornamento, tantas poëticas narrationes ex sacris libris desumet, ac tam magnificas ut non raro idem Homerus victus e comparatione discedat. Hinc Klopstockius quamvis resumina, tamen argumenti magnitudine sublatiss. serios campos eynea voce replebit, donec inercam Orphei citharam pulsans « primogenito mortis » super excelsa montis occubentis seruum pacana modulabitur.

Quid ergo plura requiremus argumenta, ut suas habeatis Deum ipsum bonis litteris corrumpere incremento, providentia numerosa interrupta, consuluisse?

Quare si studia haec nostra divinitus inventa, servata atque amplificata reputamus, quasi divina pertractabimus, morem gerere omnino renuentes quibusdam impiis hominibus, qui ut philosophicas, ut physicas disciplinas perturbant, atque adversas religioni fecerunt, ita hodie histories monumenta adulterantea, eloquentiam ipsumque poëtice ad foeda facinora extollenda advoçantes, nostrarum litterarum aedificium summo cum labore a maioribus nostris pientissimis viris erectum, omni ope destruere conantur. Immo vobis, adolescentes, hoc sit penitus mente infixum: idem tantummodo initium, quod latinam, quod italicam sapientiam procreavit, eam servaturum atque aucturum; quo relieto, omnem humanitatem, nostras omnes litteras, omnemque gloriam tantis laboribus antiquitus comparatam, brevi dilapsuram. Integra vivet lingua haec nostra vernacula, cuius nos custodiam sortiti sumus, si divinum munus, quo sit nefas abuti, eam indicabimus, neque scriptoribus ignavissimis copia erit ancupandi atque immiscendi omnium regionum vocabula, ut nostram litterarum puritatem corruptant atque, gentibus

exteris plendentibus, Florentinos dedecorent. Integra nostrorum patrum volumina, quae sapientiae fama Florentiam Athenis fere aequarunt, dummodo ea non humano artificio, sed, Deo duce, fuisse nobis perscripta putemus. Quae etiam in dies, ut iam accreverunt, magis magisque accrescent, quum scriptores animum suum induxerint, non se scribendo vanam legentibus voluptatem datus, sed divino consilio ac reipublicae bono obtemperaturos. Et quoniam humanae mentes tot falsorum iudiciorum vineulis exsolutae, tot rerum novitates, tanta naturae adhuc recondita miracula inventi, nullisque impedimentis irretitae coelorum terraeque universae potiuntur, quis reputet quantum incrementum ad studia etiam nostra in hoc disciplinarum progressu accedit?

O vos, inquam, fortunati adolescentes, qui vitam his temporibus nacti, futurorum eventuum innumeram seriem coram vobis adspectatis! O bene hac tempestate orti, quibus vigens aetas animusque valens litterarum fructus abunde pollicentur. Sedulo igitur tantas res operam navate, studiaque haec nostra, quae sancta sunt, sanctis moribus exulti aggredimini....

Ex scriptis MAURI RICCI (1).

PRIMO VERE....

*Verna vireti gloria
Tua cur adornas tempora?
Vae liliis, hei! vae rose,
Amore cassis Cloridos!*

*Eos profundens lacrymas
Non gemmeas, et rivulus,
Quae floscularum gestimi
Dulci frui praesentia,*

*Clamant amaris voculio:
Ubinam cubas, o liliu?
Ubinam, o rosa praefulda,
Ubinam cubu? - Et meniae*

*Aurae dolentes carmine
Palantur... Hei! quis flosculos
Subduxit? Illos insimul
Marcore turpis polluit?*

*Verna vireti gloria
Tua cur adornas tempora?*

*Virtutis almi flosculi,
Amor pudorque, marcidi
Redduntur, hortum gratia
Si forte sparsum nesciant.*

TH. VIGNAS S. P.

PRO ARTE.

GABRIELIS d'Annunzio edita recens sententia fuit in Italici populi vita maius pondus artis pulcherrimam operam obtinere, quam tributarum forte legem, aut foedus cum finitimus

(1) Cfr. Vox Urbis, an. III, n. IV, IX, XXIV; an. IV, n. II, XII, XIV.

iectum. At plane si ex maiore studio, quo in liberales artes populi feruntur, eorum proiectae humanitatis tutum esset indicium, omnes plerumque hodiernae gentes, ac praesertim Italica, iam ad barbarae aetatis ostium pulsaremus. Numquam enim antea, ut hodie, contigit, ut cum multiplices sint exemplanda pulchritudinis modi, in oculis omnium versentur passim pulchrae res pulchrae gesta infinita proponendum specie reddita. Numquam contra, ut hodie, liberales artes invisae multitudini evasere.

Iudicium enim illud tutum certumque, quo pulchra opera a foedis seiunguntur, populari sententia corruptum adeo lugetur, ut passim in artium bonarum publicis recensionibus, quae frequentes habentur, amentia paene decreta edita fuerint. Ignotus abditusque gentibus optimus quisque artifex vivit, nomenque eius vix in amicorum exiguo circulo insonat. Opera eius quasi aenigma spectat plebs, dum avide contra insolita, abnormia ac rudia conamina demiratur. Curiositate atque stupore fertur populus, neque animorum commotioni aut admirationi ullus est locus, indexque vulgaribus artificiis, quibus opus e tabula eminet magis aut illustratur, decipitur. Iamque artifex, qui olim renascentibus per Europam litteris necessarius tamquam opifex habebatur, sumptuarium locum modo occupare censetur, taedetque multos eiusmodi artium recensionum, quasi vires hominum ostendant in vanum labore perdi fastiditer atque absumi.

Sunt hi quidem nimiae sollicitudinis fructus nimiaeque inquietudinis, qua in vitam alendam incumbimus; effectus saepe iniustiae illius commodorum voluptatumque sitis, cuius stimulis nolentes vel libentes urgemur omnes. Si quis enim seiunctum esse vivere posse iudicet, atque beata quiete aliquantulum frui, ille brevi ipsa turbinis vi, qua fertur universitas atque res publica, paterna ipsa bona amittet. Iamque nullus ratio reliqua est, nisi quis forte religiosus etiam amplexatur, aut cum ceteris in curia precepit currere, aut ingruentibus post se fluctibus obrui. Qua de re dum doctrinæ disciplinarumque progressus vires novas ad hominum usum natura suppeditat, pallescit contra in dies recti atque pulchri species, acriusque fit ac magis magisque impos capessendae beatitudinis intimum desiderium.

Heu! in tenebras ruimus, paucos si excipias, ingenio selectos, qui in pulchri speciem contemplandam prorsus configunt, artiumque omnium, si qua reliqua est via, fastos adhuc provehunt. At verbum suavissimum iterantes atque explanantes quis audit? Quin etiam tanta iam inter utramque agmen varia mens facta est, ut non unus praenunciaverit in duo opposita genera humanam familiam brevi esse digresuram.

Sacerdotes quidam pulchrarum rerum studiosi, quo tristibus auspiciis quodammodo adversentur assiduo magisterio adlaborandum suaserunt, et in ludis et in diariis et in academiis museisque... Ecquid tamen? Nonne sensus pulchrarum rerum nobiscum nascitur, et quasi coelitus concessum donum plerumque est, quod perficitur quidem studio atque diligentia, at numquam gigni valet, ubi natura negaverit?

illae, Deo auspice et duce, inter tot tantasque
rerum vires servatas, ad magnitudinis famigilij
processerint, vobis homines, adolescentes, qui in
hoc studiorum sanctuarium omniumque doctrin-
arum hospitium quam frequentissimi conve-
nistis, disseverandum videtur, ut ab initio per-
sumum habeatis, sancte esse sancta peritra-
ctanda, omnique aetatis levitate remota, ad
illis quas ingredimini disciplinas graviter in-
cumbendum esse sciatatis.

icit ictur apud vos statutum, humanissimi
adolescentes, sermonem divinitus fuisse inven-
tum; namque uti arborum seminibus frondes
fructusque imputantur, ita Deo optimo maximo,

qui per se et suo ipsius nomine, primum linguarum verbum constitut; cetera, quotquot hinc deveniuntur, vocabula sunt tribuenda. Quare quoniam sermones sint vestes, atque instrumenta, quibus animodae nationum litterae evantur, quis dubitet Deum harum genitorem esse habendum?

Sed quoniam humaniores litterae non solum verbia, sed aliis orationis partibus constant, ex quibus ille efficitur quem stilum, seu rationem scribendi appellamus, res hic altius repetere, atque initia humani generis recursare oportebit. Etenim si optimos philosophos persecuti atque ipsum Ciceronem in hisce quæstionibus perolvendis antistitem, stili originem investigemus, eum principiis humanæ societatis annexum reperiemus, quo primitus admixti homines cogitationes suas ultra citroque invicem secum communicant. Qui sensu et colore iuxta hominum naturam et facultates quamvis varius, non quoniam interiori structura ubique confinatur et exstat. Quare trita facta est inter nos egregia illa sententia, quam Buffonius, rerum naturalium explicator omnium præstantissimus, editi, stilem esse hominem. Licet igitur ex iis de promere, si hominum societas divino imperio continetur, uti clarus luce est philosophis omnium actuum reoce ratiocinantibus, divinum item esse modum, quo iidem homines adstringuntur, stilumque illum a quo huiusmodi unio firmatur, quemque si sustuleris, ea vel debilitatur, vel penitus labitur, divinitus fuisse tradendum. Huc accedit et sacris litteris fidem habere velimus, quis vero non habebit? — primum scriptis commissum, cum esse stilem, quo sancti Dei homines Hebreorum facta commemorant: quorum tum tempore, tum sermonis elegantia atque imaginum granditate pientissimi Iobi libri priorem locum obtinent. Horum itaque librorum scriptores divino spiritu afflati, primi habendi sunt historiarum auctores, policos conditores, orationis facultatis principes, a quibus si asiaticam verborum quendam redundantiam exemeris, ac locutionum quadam ampullas, quae regionibus magis quam hominibus vitia attribueris, stilos omnes numeros habens consequitur. Atque ni dementiae sit Dei litteras humano iudicio peroratari, omnigeni stili exemplum sacri Hebreorum libri obtulerunt. Moysis enim historiae gravissima maiestate procedunt, in quibus interdum aut vehementes, aut temperatae orationes interpositae, quasi eae conciones, quarum habitus est Polybius inventor, omnem eloquentiae artem exuperant. Contra vero fervet immensusque ruit ore profundo, quem finem humanæ servitutis vaticinatur, ita ut stili sublimitate nullus sit ei ne optimorum quidem poetarum omnino comparandus.

Itaque non modo divino munere acceptum verborum instrumentum inter se colloquentes homines adhibuerunt, sed divino etiam munere sacris libris commissum quam diligentissime servaverunt. Exorta deinde linguarum confusione, ac disiunctis hominibus, huc et illuc per terrarum orbem in superbiae poenitentiam cedentibus, sacrae hae tamen litterae permanserunt, quippe quae religionis erant fundamentum et codex. Hinc indica illa antiquissima poëmata, hinc dein, excultis ingenii, prodiere graecorum opera, hinc Platonis dialogi, hinc Pin-

dari odae, Demosthenis orationes, et ne longius enumerando immoratur, quotquot restant adhuc veteris sapientiae monumenta. Quae, temporum facie immutata, quam

*Graecia capta ferum victorem cepit et artes
Intulit agresti Latio; (1)*

genperunt illos Livios, Sallustios, Cicerones, auctoresque omnes, quibus latinae litterae per universum terrarum orbem gloria excelluerunt. In quo deplorandum est, quod ut stilum antiquorum servaverunt, immo etiam perfecerunt, non item rerum veritatem observaverint; qua in dies fabulis stultiisque novis implicata, innumeris erroribus sanctissimae maiorum doctrinae locum dederunt.

Interim quum philosophicae disciplinae n
peius ruerent, quumque morum scientia supn
omnes sanctissima fas nefasque misceret, bo
naeque artes prorsus interemptae extremum ho
minibus detrimentum minari viderentur, huma
niores tantum litterae suum deus augebant,
humanitatemque, ut ita dicam, fore solae as
servabant. In quo divinum consilium quis no
admiretur? Nam si architectonicae artis rebus
perturbatis, si picturae regulis despectis, eae
tamen post temporis intervallum reviviscere
cooperunt, non est obstupescendum: regulae
enim defecerant, sed aedificia, sed pietae ta
bulae sculptaeque hominum figurae quan fre
quentissimae permanebant, a quibus, uno ocul
orum coniectu, vetus perfectio edisci poterat.
At contra litterae nostrae vel voci, vel codicem
fragilitati commissae, in eo erant ut facillime
perirent, quoadusque saltem librariae artis illa
mirabilis inventio vulgaretur; attamen inter ho
minum incuriam, inter caedes et bella perstite
runt novo semper fulgore coruscantes. Quod si
quaedam profana monumenta, immo quotquot per
universum orbem exstabant, forte periissent, sa
craarum litterarum libri, hominum atque anno
rum iniurias despiciebant, quia cum concluder
ent altiorum veritatum divinitus revelatas
doctrinam, quibus religio insidet, iure suo in
columitate habebant. Quare quum Hebreac
rum sacerdotes illa volumina, Dei imperia
religiose excolebant, atque in remotiori sacra
rum aedium penetrali asservabant; codicem iten
totius sapientiae, litteras item nostras excolu
runt, neque solum Hebreis, sed futuris universi
orbis populis historiam, poësim, eloquentiam,
aque omnimodam eruditioinem asservarunt.

asset, pater maximo moerore afflictus filio auxilium denegavit. Ita factum est, ut Petöfi hieme acerrima pedibus Budapestinum iter fecerit, ubi cum patrem ex inopinato convenisset, eum effugit, et in theatro quodam officio humili sese ad-dixit.

Deinde variis iactatus casibus in urbem Sopron (Romani eam Scarbantiam nominabant) profectus est, et libertatis cum esset amantissimus anno MDCCCXL militiae nomen dedit; cumque excubias ageret, parietes tabernulae versibus complebat, ut se a taedio liberaret. Cum autem in Norici (Styriae) capite moraretur, morbo tentatus militiam valere iussit, et in patriam suam reversus est.

Tempore brumali anno MDCCCXL tenui et trita ueste militari indutus, in urbem Pápa pedibus iter fecit, et duos annos in sequentes partim discipulus, partim histrio consumpsit. Anno MDCCCXLII in commentario « Atheneum » qui inscribitur, tunc temporis maxima auctoritatis, cuius moderator Michael Vörös-

quamquam carmen epicum, quod *János vitéz* (Ioannes fortissimus) inscribitur, omnibus placet. Omnia carmina eius anno MDCCCXLVII edita sunt, quo anno multis difficultatibus superatis Iuliam Szendrey in matrimonium duxit. Anno insequenti in carminibus omni studio magis magisque ad rem publicam ferebatur.

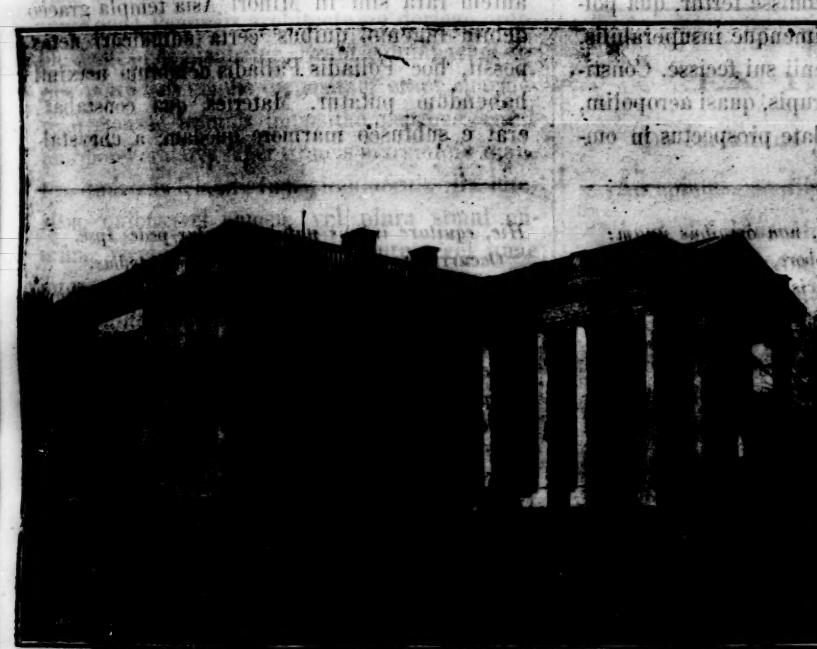
Berum commutationem, « ut animalia terrae-motum » ita in futurum praesagiebat. Idibus Martiis cum tumultus re vera esse coepertunt, ipse iuventuti Budapestinensi praeerat, quam carmine, quod *Nemzeti dal* (Carmen nationis) inscribitur, ardore pleno hortatus est, quod quater cum inflammatione animorum audientium pronunciabat, quodque eo ipso die prelo in libertatem vindicato prodit.

Postea cum patria ab hostibus undique premeretur, poetam libertatis sitentem ne coniux quidem tenera impedivit, quominus ad libertatem tuendam arma caperet. Poeta in carmine, quod *Egy gondolat bánt engemet* (Ea cura conficior...) inscribitur, quam mortem desidera-

quibus Roosevelt praeses Imperiale Principem exceptit.

Aedibus Washingtonii, in civitatem Nordicae Americae urbe capite, *Executive Mansion* proprium est nomen, at vulgo « Domus alba » appellantur: domus enim albis petris constat omnis; contignationibus duobus extulit tectum, aditusque patet ex perystilio octo columnis insigni. Adams praeses anno M DCCC ibi primus habitavit; exinde eius successores usque. Qui circum late protenditur ager ad praesidem quoque pertinet, adestque hortus floribus pulcherrimus. Aula maxime insignis « orientalis » vocatur, vingt metrorum longitudine, latitudine decem et octo, optimeque exornata, eaque patet civibus quotidie ab hora decima ad decimam quintam. Superius autem, in secunda contignatione, sunt cubiculum a studiis quo sese praeses recipit, aula coetui administrorum habendo, domusque pars, quam praesidis familia occupat.

LAElius.

« Domus Albae Washingtoniensis » prospectus exterior. « Domus Albae Washingtoniensis » aula orientalis.

marty erat, carmen eius *Boros* (Vini poter) in lucem est editum.

Tota fere Hungaria cum caterva histrionum peragrata, anno MDCCCXLIII in urbem Debrecen venit, innumeris angustiis pressus et etiam gravi morbo affectus.

Quo quidem cum est recreatus, carminibus editorem quae siturus se Budapestinum contulit. Neque spes poetam fecerit; nam societas, *Nemzeti Kör*, suadente Michaeli ipso Vörösmarty, carmina eius emit et vulgavit. Cuius rei Petöfi gratissimo animo in epistulis mentionem facit, Michaeli Vörösmarty « unum ex summis Hungariae viris » nominans.

Deinde ut eruditionem augeret Horatium dilectissimum aliosque poetas cum Hungaricos, tum externos assidue legebat. Linguam Gallicam atque Anglicam didicit, tantaque earum exercitatio erat, ut Shakespeare et Béranger sine ulla difficultate legerit, fabulamque, quae « Curiolanus » inscribitur ex idiomate Anglo in sermonem Hungaricum mira arte transtulerit.

Cum se totum litteris dedit, quid in genere epico et dramatica poesi posset, tentabat. Verumtamen non his gloriam sibi comparavit,

verit, exponit. Id unum Deum rogabat, ut iuvenis, in acie, pro libertate moreretur, suumque cadaver ungulis equorum conculeatum in communi sepulcro conderetur. Neque Deus libertatis eius precibus non indulxit; nam pridie kal. Augustas anno MDCCCXLIX non longe ab oppido Segesvár mortem gloriosam appetiit, illa Horatiana « dulce et decorum est pro patria mori » vera esse egregie demonstrans. Fuerunt, qui eum in fodinas Siberiae portatum esse dicent; sed huic suspicioni fides non est tribuenda.

Scribent. Keszthely, V id. Mart. MCMII.

VINCENTIUS LAKATOS.

« DOMUS ALBA WASHINGTONIENSIS ».

DE splendidissimis feriis Henrico Borussorum principi ab Americanis civibus paratis fuit per diaria omnia et populos his diebus sermo frequens atque fusus; neque nos abstinimus, qui immo lectores hodie ad loca ducimus, in

DE EFFOSIONIBUS CIRCA PRIENEM

SICQUA fides iis habenda,

quae Graccia mendax

Audet in historia,

ab Ionicis advenis excitata Priene urba olim, anno millesimo ante Christum, fuit. Iucundissimus erat oppidi locus pro litora Minoris Asiae in conspectu Sami, quae Aegei maris insula est, editaque in regione ad radices montis Mycalis; agro fruebatur uberrimo, messibus, olivia, vitibusque aptissimo, quem hinc mitis aurea maris perflabat, hinc Meandri fluminis aquae alluebant; mari, flumine, Latmio sinu navium et negotiatorum viis opportunus. Quo factum est ut brevi et maximis opibus, et frequentibus habitoribus ita creverit, ut una omnium Priene e coloniis Ionicis praecipue floruerit.

Meander flumen vero, quod fines Heraclacensium et Milesiorum dextrorum, sinistrorum autem per Priensem, ut diximus, agros per-
vadit, in Aegeum pelagus influit tanta lenitate,

I. ANTONELLI

**ENTARLIS URBINATIS TABULA
DEIPARAM REFERENS
A SANTO ANTONIO PATAVINO NUNCUPATAM**

Litteratus, quidam mercator Raphaelis Ur-
biniensis tabulam Deiparam reseruentem, quam
a Sancto Antonio Patavino ministrabant, Pier-

pont Morgan, Americano civi ditissimo, recens vendidit, qui pretium illi vicies centena millia libellarum solvit: adeo fervet Americanis in animis pulchrarum rerum studium quas, cum domi ipsi novissimae humanitatis filii non habeant, per Europam veterem inquirunt curiose, cumque venalia invenerint iam quovis pretio sua faciunt, minime impensae parcentes, dummodo optatam metam assequantur. Itaque non semel nostris ex litoribus summorum artificum opera ad occidentalia litora migrare vidimus, auri omnipotenti vi adquisita, atque persulcare Oceanum eas regiones versus, quae, cum ederentur, ne animo quidem effectae fuere. Contingunt huiusmodi fata iis praesertim pictoribus, quos fortunae arbitrium, usus et consuetudo renascens inter ditiorum coetus propositus; et nunc

princeps est, damus. Deipara in solio sedet, rubro et aurato panno exornato, cuius ex tecto viridia tentoria descendunt. Puer Iesus in gremio Matris consedit eique benedicenti ad dexterum latus Ioannes Baptista puer adest. Hunc ordine sequuntur Sancta Margarita, ac Sanctus Paulus; in laeva autem Sancta Catharina et Sanctus Petrus geminato ordine prostant. Pars summa, quam omisimus, in lunam flexa, Deum creatorem exhibet inter seraphim duos et angelos duos hinc inde dispositos. A. C.

DE TYRTAEO HUNGARICO.

QUAMQUAM eorum virorum, qui litteris totius orbis terrarum operam dant, quique opti-

marum artium studio pollut, nemo est, quin de Alexandre Petöfi, ingenio, adversa fortuna, partibus, quas in certamine anno MDCCCIL pro libertate tuenda suscepto insigni, denique morte gloria non solum ab iis « qui profundum Danuvium bibunt », sed etiam ab omnibus maximam laudem adepto, aliquid audierit, facere tamen non possum, quin redeuntibus idibus Mart. quae apud Hungaros non minus, quam apud Romanos memorabiles sunt de vita poetae tam insolita tamque singulari pauca dicam, quem tam licet spatii angustiis adstricti.

Cum inde ab anno MDCCCI
homines graves causam populi
rem in rebus publicis defendere
coepissent, non. defuerunt, quia
populi oppressi fabulas, cantic
es et similia colligerent effi
cientes, ut genus poeseos, quod
populare vocant, summopere col
leptum sit. Conversio rei pa
blicae et litterarum Hungarico
rum eodem tempore facta est.

Summum huius poeseos decum
in imp. andini exstitit Alexander Petöfi, qui
anno MDCCCXXXIII kal. Ian. Kis-Körös, in
urbe Hungariae inferioris natus est, ubi pater
eius macellum habebat. Praedia latissime pa-
tentia, ciconiae, caspoulae iuxta vias aedi-
ficatae, greges tempore meridiano quiescen-
tes eorumque tintinnabula molliter tinnie-
tia, prata, campi, putei, laevis, paludes, aru-
dineta, ludo nescio quo refractionis radiorum
in aëre natantia, quam rem Itali « Fatam Mo-
ganam », Hungari vero *delibab* dicunt, versus
que populi, quos puer andiverat, tam alte in
animo eius haerebant, ut eorum oblivisci non
quam poeta potuerit.

Decem annos natus a parentibus Budapestinum missus est, ubi brevi scholam Angustanae confessionis frequentavit, qua relictा, in gymnum sium Scholarum Piarum exceptus est. Ibi in fenestrīs auditorii eius prospectus erat ad illud spatiū urbanū, ubi postea ei statua posita est.

Inde in urbem Selmeū se contulit; at cum disciplinae scholasticae ne ibi quidem patien-

Bipertito ex opere infimam partem, quae

lino nitore non abhorrens, ubi diligenter expoliaretur; capitella autem pario nivea marmore columnis pilisque superimponebantur. At, quoniam columnarum hic facta mentio est, moneamus ionici columnas in hoc a reliquis huius ritus differre, quod non ex dimidio sursum, sed ex dimidio in basim, deorsum scilicet, minuantur; singulare vero quod « zophorus » absit, et corona immediate epystilium premat. Hoc autem Pitii in more putandum est, quippe in templo Aesculapii eadem Germanici archaeologi, Pullan duce, repererunt.

Urbis corpus, museo Berolinensi suppeditante opes, Human et Kekulé, scitissimis viris, rem ad orientibus et moderantibus, fere ex integro effossum, et architecto uno Pitio constitutum, dispositoryque appareat. Septuaginta domorum insulae sunt rectis divisae viis ab oriente in occidentem, a borea in meridiem pertinentibus. Domorum portae in vios potius quam in regias patebant vias, interiora aedium arte pulcherrima decorabantur, ceu Pompeiis, hoc praeter unum quod Pompeius architecturae doricae ordo, hic ionicae dominabatur. Erant columnarum series porticibus amplius dispositae, erant marmoreae mensae leoninis impositae pedibus, erant marmorei crateres super truncis marmoreis hiantes, tum candelabra, tum simulacra illa latertia, quibus vel numen, vel plura simul numina, vicesque eorum ostenderentur, vel quae inter quotidiana vitae humanae tunc temporis haberentur. Theatrum praeterea repertum est in Graecis hactenus nullum, quod minus Prienensi hoc damna temporis hominumque expertum sit. In occidentali proscenii latere integra aedificatio columnis adhuc innititur, quae plumbico rubroque colore ornabatur. Orchestra per metra septem ac dimiditum radio circumdat, et sedibus marmoreis recurrentibus clauditur, quas inter certa locis sex, vel quinque throni assurgunt, ex marmore pariter, sacerdotibus magistratibusque constituti, qui prae reliquis eminenter. Altare, quod in theatro graecis numquam ante invenire fas, hic adest, non tamen in orchestrae centro, sed iuxta sedile, ut choro maior patet campus. Proscenium hoc, eo quod ex marmore constet, proscenia reliqua late superat antiquitate. Claret insuper, ex hac dispositione theatri Prienensis, praeceps fabularum partem recitari olim non super odeo, sed coram hoc; actores autem tres per ianuas in intercolumniis constitutas ingredi ab odeo in proscenium solere, et sua dicere iuxta huius decoratos parietes.

Notandum quoque credimus locum etiam repertum esse, quem « ecclesiam » appellare libet, sive conventuum locum, quippe quia cives convenire illuc, et illic sedere solerent publicis de rebus acturi, sive consulerent, sive decerrent. Hic primum inventa sedilia in orbe distributa iuxta aulae muros; aula namque in rectangle est. In praeceps autem aulae parte quadratum spatium eminet, cui medium altare; mox tria per haec latera tot sunt sedilia, quot centum et quingentos capere viros possent. Ultimus paries late hiantem fenestram habet, unde aulae lux et aer; meridiem prospectat, arcuque omnino semicirculari coronatur, non epystilio; quod quidem mirabile et singulare; nam Graeci areu in aqueductibus, in cuniculis, et in huius-

modi, quae sub solo essent, numquam tamen in aedificiis et in aperto utebantur; quapropter qui rebantur areum fornicumque disciplinam ex Minori Asia devenisse, iure illi rebantur.

Nuperrimis hebdomadis aliud repertum tempulum est, adhuc optima in operis conditione perseverans, tum inferius urbi stadium, tum gymnasium additum, omnino graecum, ne romano quidem zephyro ventilatum. At Byzantinae ecclesiae aedificium super theatrum illud exstebat; cuius neque parvae, neque solitariae reliquiae. Hiscene indicantur supremus Prienensis dies, et ultima gentis ruina? Nemini fas est indicare quid curiosis Graecarum rerum ex hisce Prienensis effossonibus sit futurum, quippe ruadera, humusque superimpositus, et ruinae saepe abdunt, quae nec speranda quidem putamus. Hoc tamen affirmare valemus, pulcherrima inde exspectari, unde lux tanta historicis rebus et optimis ingenuarum artium disciplinis emersit.

SENIOR.

EX BATAVIA

De certamine poetico Hoeufftiano.

Accepimus, ac libenter edimus: *Accepimus, ac libenter edimus: A. d. VI Idus Martias in conventu Ordinis Litterarum Academiae Regiae Disciplinarum Nederlandicarum relatum fuit de XXIX carminibus, quae Amstelodamum missa fuerant ut de praemio Hoeufftiano aurei numismatis hoc anno certarent. Victor repunitatus fuit Iohannes Pascoli ex Castro Sancti Mauri, qui Centurionem occisorum. Praeterea sex carmina laudata fuerunt, nempe: *Musa reddit, De re cyclistica, Vulcanus, Telemachus et Euchiris, Rus Albanum* (1), *Hymenaea*. Haec quoque carmina legati Hoeufftiani sumtibus edentur, si poetae veniam derident seculas aperiendi.*

H. T. KARSTEN

Acad. Reg. h. t. ab actia.

Amstelodami, ipsis Id. Mart., 1902.

DE MINUCHI FELICIS "OCTAVIO"

Sed quo eiusmodi deliramenti insolitas aperiunt patescat, iam creata quaeque spectatu mirabiliora, rapido quidem at venustissimo penicillo depingit: spatia aetherea limitum nescia; solis lunaque statis temporibus cursum velocissimum; menstrua incrementa decrementaque lunae; lucis tenebrarumque vices confinnatas; stabilissimum quatuor anni temporum ordinem mira fragum varietate distinctum; circumscriptos certis limitibus tumentis Oceani fluctus; alternos ultra citroque aestus; labentia nunc citius, nunc tardius flumina; assurgentis modo lenius, modo rigidius montes; porrectos in immensum campos; additam animalibus suam quibusque tutelam; denique, praeclaram humani corporis speciem, cuius ne unum quidem membrum ipsius aut necessitati, aut utilitati non sit accommodatum;

(1) Parcat cl. scriptor intemperanti, qui videri potest, *Voxis Urbis* animo, revelantis auctorem huius laudati carminis esse FRANCISCUM XAV. REUSS nostrum, cui ex animo gratulamur.

(2) Cfr. an. IV n. V.

maxime vero mirandum hominis vultum, quo, licet omnes sint similes, certa tamen lineamentorum sive dispositione, sive varietate ita remaneant dissimiles, ut singulos sine ulla dubitatione internoscas.

Neque vero rerum tantum universitati, sed quibuslibet etiam mundi partibus servandis ornatissime divina providet industria. Sic « Britannia - inquit - sole deficit, sed circumfluentis maris tempore recreatur. Aegypti secatatem temperat Nilus. Colit Euphrates Mesopotamiam. Indus et serere Orientem dicitur et irrigare ». Hic, forte quaeret quispiam: Unde ille accepit « Britanniam sole defici? ». Verum, idem relatum animadvertis a Strabone, antiquorum geographorum principe (1), qui perhibet eam regionem imbris nivibus aede maledicere, ut vel sereno caelo, caligo quaedam obtineat « ita ut toto die non ultra tres aut quatuor circa meridiem horas conspici sol possit ». Quin imo Caesar (2) insulas commemorat quasdam britannico litora obiectas « de quibus nonnulli - inquit - scripserunt dies continuos triginta sub bruma noctem esse ». Exaggeratus quidem rumor iste, facillimus tamen explicatur. Quae enim tam mira sunt ac portentosa, quae de terris narrari dissitis inexploratisque non contigerit? Fuerunt autem tam Britanniae partes non paucae etiam armis imperviae Romanorum. Quamvero apte ad probandam summi Dei Providentiam cetera conduceant ab eo memorata, nullum certe effugerit.

Iam superest ut ultimum confringat adversus adorandam Providentiam veluti tormentum: aquam videlicet bonorum malorumque fortunam. Patendum sane est non pro meritis respondi, in haec vita, bonis bona, mala mala; quamquam improbi specie potius quam re felices sunt habendi. Quid auri enim prodest fulgor, si inum pectus moeror opprimit? Quid corporis voluptates, si animus conficitur aerumnis? Ceterum paupertas neque infamia est neque miseria, sed gloriae virtutisque firmandae aut comparrandae iugis occasio. Noster quidem animus « ut luxu solvit, ita frugalitate firmatur ». Deinde vere dives est qui nullam rem concupisit; vere pauper qui, quamvis divitiis affluat pluribus, adhuc inhiat.

Vana quoque obiectio ex acerbioribus christianorum suppliciis petita, quibus Deus non solum providus in suosque beneficis non negatur, sed etiam confirmatur. Teste enim Ioanne Apostolo, « quos amat castigat », ut adacto labore certaminis, insignior victores gloria suscipiant. Quae quidem doctrina non solum fidei, sed ipsius quoque rationis lumine innotescit, et operae pretium est ut animadvertis quam disertis verbis eam Seneca expresserit: (3) « Hos Deus quos probat, quos amat, indurat, recognoscit, exercet. Eos autem, quibus indulgere videtur, quibus parere, molles venturis malis servat ».

Sed quid opus est probationibus? Ecce omnes, docti et indocti, si ferat occasio, Deum palam aperteque confitentur. Etenim « audio vulgus, cum in caelum manus tendunt, nihil aliud quam Deum dicunt, et: Deus magnus est; et: Deus verus est; et: si Deus dederit. Vulgi iste na-

(1) Lib. IV Geogr.

(2) Lib. IV de Bello Gall.

(3) Lib. de Provid. cap. IV.

in vicinis in vicinis partem fuit indicari non posuit, quin etiam tot ambagibus nunc in ostia, missis fuit circumflectitur, ut ad ornatam possemus quae ad hunc in alveo dispositam. illuc enim. Inde facile confici potest quantum transducimus hunc vim, et gherardi quae sunt quae copiam in agros quotannis efficiunt, quantum agri quotannis literibus, proposito mari, habet, quantum compordum habet, et in aere olim remis velisque liberum velutum. Quae igitur portae urbis infinitas sunt, et inveniuntur, sensim, labente acetulo, in humero, et in vicino viae, et longe fluctus re-
siduus, et in agros, et in portibus portus, et vicis, et in agros, et in portibus, et in vicinis campus, et in agros, et in portibus, et vicinis, primum est condita urbs, et in agros, et in portibus, et vicinis, secunda fixerunt, et in agros, et in portibus, et vicinis, in expugnabili munitione, et in agros, et in portibus, et vicinis, pietate mari, et in agros, et in portibus, et vicinis, et in agros, et in portibus, et vicinis, securitatisque numeris ab-

et aeternum terris atque immutabile, *et aeternum felicissimum. Iudii*

ter DXL ante Christum, in Persarum potestatem, Mazare duce hostium, redacta Priene est, qui et ad intercessionem saeviit, et reliquos incolas deduxit captivos in Persidem. Sed neque Persis constans perpetuaque fortuna fuit, quos Alexander Macedo, Philippi regis filius, prostravit, sibique subiecit. Tunc Prienenses de civitate, et urbe sua restitutis cum cepissent consilium, eodem Alexandro favente, Prienam iterum aedificarunt; legitur immo in delubro Prienensis Minervae huiusmodi inscriptio: ATHENAE POMPEI ALEXANDER. Tanta autem fuit huius templi elegantia, ut apud priscos summis passim in Madibus habita sit, quum architectura spicem supremae perfectionis attingeret. Dicitur opus illius Pitii architecti, qui et auctor manolaei, recentissi inter miracula orbis terrarum, dicitur, nonnullorumque ibi aedificiorum insuper molitione clarus exstitit. Hunc paritor celebratur opus Asculapii templi, huius praeterea dispositio urbis totius. Pollianus Minervae aedificatus delubrum omnem Pitius virtutem adhibuisse fertur, qua pollobat ferme divina, specimenque insuperabilis, is ingenii sui fecisse. Constituimus rupis, quasi acropolim, k qua late prospectus in om-

... dotes, non omnibus unam:
... quis, robore, quis, tamen;
... falco levus, unius, levus;
... fata rursum sunt;
... tamen, tamen, tamen, tamen;
... ion, quidam, tamen.

... O ut, tamen, tamen;
... tamen, tamen, tamen, tamen;
... tamen, tamen, tamen, tamen;
... tamen, tamen, tamen, tamen;

... *terre sonor, sonus clamoris fluisse subet.*
Non assuta prius resonare tonitrua tantum,
Terrifico strepitu subito Regente fronte.
Tremor stridulus: tremulor tremulorum.
Tremor in mortuis, limina mortis, agit.
Non bene se inni? - sunt omnes dicit asellus.
Quem sibi praedaturum cedaret omnis decus.
« Mire es vociferans - ait leo - qui, nisi nossem
Togae tunicaque genitum, territus spate forem? ».
Perit auribus ad hanc om. non dannus temeris,
Inigrascat, corpore non sine furo tamquam
Iactantem, quis enim, placidus, patitur asellum?
Prodigium tamquam esse anima humana.

XXXII — HOLENDINARIUS, PUER ET ASINUS.

*Emporum mox, nato comitante, pelebat.
Ut numerato asinum venderet acre suum.
Ille senor, naturae puer, sed qui tria lustra,
Si nemini recte, viderat ortia sibi.
Quo pluria, quia floridior, veniret anellus,
Hunc, possidus iancit, la sulle robore
Suspendunt, gestantque velut grave candelabrum.
O gerulae bardae, stupibusque pares!
Qui prior haec cernit, risu dum rumpitur: - < Oh
Quo ros - exclamat - Bacchus utroque rapit?
Tornis ex asinu, quadrupes aspis herculei solus.
Mordet, nec leviter, sunna faceta senor.
Errorem fassus, pecudem decurrere cogit,
Quidquid hians animal, dum rudit, obloquitur.
Delectabat enim pigrum modus alter eundi;
Ferri vellet sicut huc, stirre revoluta herus.*

nem regionem, in urbem omnem, cuius viae prae-
cipuae deorsum ad spectandum quasi converge-
rent et coniurarent. Nihil ex omnibus architectu-
rae industriis, ut egregium excelleret, in auseum
aut intentatum reliquit; at, — mirabile dictu, et
vix credibile scribenti, — ubi supremum urbi
exterminium fuit, quadam ilitni nocte obsitum
tenebris ita fuit, ut nemo quaereret, nemo ve-
stigaret ex nostris, quibus tamen tanta opti-
marum artium cura, tanta monumentorum ve-
terum sollicitudo est.

Primi Chandler et Bevett, anno MDCCCLXV, inviserunt; anno MDCCCLXVIII Pullan, otiose penitus intercedente saeculo, effosionibus circa peractis, in nomen restituit. Minime amplitudine eminebat, at ita proportione partium, in distributione et ordine circumstantis urbis exstabat, ut longe maius et angustius videretur, quam re esset. Alexandri dicantis testimonio intra decennium, quod ab anno CCCXXXIV ad annum CCCXXXIII ante Christum natum, pulcherrimae molis aedificatio constituitur. Quia autem rara sint in Minori Asia templa graeco debita ingenio, quibus certa adiudicari aetas possit, hoc Poliadis Palladis delubrum maxim habendum putatur. Materies, qua constabat, erat e subfuscō marmore quodam, a chrystral-

Hic, equitare iubens uatum, agnitus pedes ipse,
Occurrisque oculis (longioribus longe) tribus.

Tribe offensu, quod uictus uictus opifici,
In quod sic nata grandior insuebitur:

- *Nonne iustitia nostra, cui servit candida dies?*
- *Codice iustitioris, libato manendum eris?*
- *Primum, natus qui proris es, ire decetas;*
- *Primum, natus tuus ferre senem».*

« *Quae uita, age; descendere non
Te video; tuor, dexter ipse patet».*

Ubi pueris pallidam puer, classit, uia:

- *U puerum laetum, qui puto corpus illud*

Intervenit genitor, mitrati proculis ora

Turpiter affectans, ex vindicta iners».

- *Dic - stupit ille - quae uictus num ruit in eum?*
- *Garrula (crede mihi) porge, puella, olam».*

Qui tamen expertus noga pacem acommata, sene

Incautus, puerum pone sedere iubet.

Bursus et in binos equites, quibus unica sella,

Mordacis spargit tortia turba aspera:

- *Delirant isti - sic unus; - asellus anhelans*
- Deficit; huncque necant pondere, verberibus.*

Sarcina nonne duplex onus intolerabile? Sacros

Emeriti famuli num mala nulla morent?

Ah! miseranda pocus, tibi lva est orta suprema,

Venaliisque foro cras tua pellis erit».

Indignans motuor: - « Res est stultissima - clamans -
Omnibus et patruo¹ velle placere suo».
Facturus tamen his gratum, descendit uterque,
Et, quod iter superest, quoque pedestris agit.
Interres; velut antisies, spatiatur asellus;
Quem vacuus eernens, obvius alter ait:
- « Hinc solent iumenta locis horrore chitellis,
Dum sua gratuito crura fatigat herus?
Quis demum natus, dominusne asinusne, labori?
Cur hunc, ceu divum, non sacra capsa tenet?
Nempe terunt crepidas, pecudi ut parcatur inerti.
Non sita Damascia Phyllida pastor adit;
Inaudit, (ut vulgare melos proclamas) asello: 120
O asinina trias, stultissimique potens!»
Tum pater: - « Hoc asini, fateor, sum nomine dignus;
Sed mea gesta probent postea, sive secus;
Dicant, seu iaceant: faciam quod me fuet ipsum».
Idque senex fecit, fecit et egyptie.
(Ad proximum numerum).

CONSTANTINI PISONI

CANDELARUM AD SACRA OPIFICUM EXCELLENS, PRAEMIIS INSIGNE

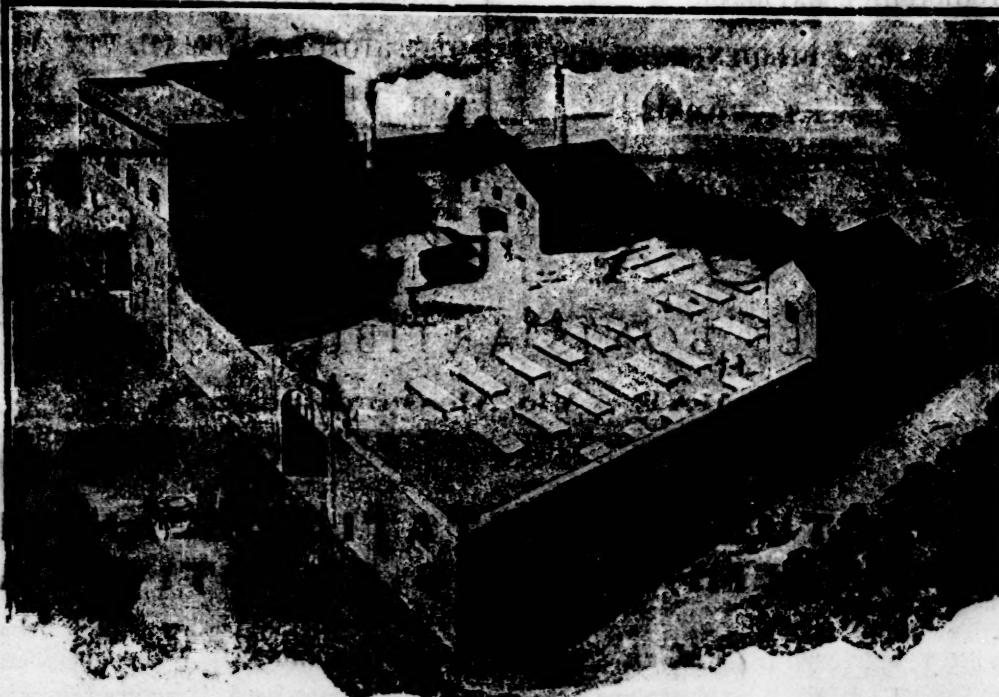
ab anno MDCCCHIII constitutum

Romae in Italia, Corso Vittorio Emanuele 127-129 et Via de' Sediari 1, 2, 3.

Vaticanan Basili-
cam instruit, quoties
de Beatificatione aut
Canonizatione so-
lemne sit.

Clientes frequen-
tissimi sunt in Urbe,
in Italia et apud ex-
teras gentes.

Fama
undique manavit.

Cereas faculas ad
noctem conficit, eas-
que ad decem usque
ac duodecim horas
diurnas, Ecclesiis
ac familiis necessa-
rias, quod pars-
moniam cum salu-
britate et munditie
conjugant.

Vitrea
faculis suppediat.

OPIFICII PISONI PROSPECTUS
ROMAE, Via Orti Alibert 18-15 (Lungara).

Res per omnem orbem exportatur nullo inuentu impedie

PER ORBEM

NAO Eboracenses cives, post ferias adeo il-
lustres, post ludos et convivia, quae omnia,
tam liberales visitanti Borussorum imperiali
principi Henrico pararunt, summam pecuniae
modo computant per hebdomadam erogatam. Li-
bellis Anglicis (*sterling*) computatio facta est:
ludus scenicus musicus in Metropolitano theatro
lib. 100.000; commissatio in Sherry aedibus
lib. 150.000; coena apud syndicum civitatis
lib. 10.000; impensae ad viarum ornatum, ad cur-
rum conductionem, ad invigilandum imperia-
lem hospitem atque custodiendum lib. 180.000;
erogatae denique ea die qua *Meteor* navis pri-
mum in aquas descendit sunt lib. 100.000. Sum-
ma aequat lib. 540.000. Hisce adde sumptuosissi-
mam coenam illam, quam Croesi et Luculli
aemuli cives Americae ditissimi Principi para-
runt; adde quae illi per praecipuas foederis ci-
vitates circumventi a singulis civitatis exhibe-
ntur; supputa itaque quanto pretio adventus
viri emptus fuerit; sed mirare simul, lector,
quantae sint illarum civitatum divitiae! Quae
cum diu recognoveris, unum tibi auspicor, ut
tenui victu contentus vivere addiscas.

+

Sunt enim et ditissimo cuique eadem fato
parata infortunia, quae miserrimo agricolae,
tum gravissima, tum leviora. Expertus modo
est Vanderbilt ille divitiis celebrissimus; qui
cum, minus peritus forte auriga, in curra inti-
ma vi acto, precipiti cursu ruris e cancellis
erupit, equum repentina iectu prostrat, sene-
scensem quidem et languidum et plagi scat-
tentem, qui media in via forte pascebat. Ira-
scitur vehementi rabie equi dominus, incenditur
animo, iniuriisque et contumelias prorumpit in
aurigam. Hic tamen, ut iram leniret iniuriam-

que et culpam redimeret, dollar's centum, au-
reos nummos, imprecanti solvit. At quid? Se-
quenti die omnis via prope Vanderbiltianum
rus clausa equi, et mulis, et asinis impletur,
collegae sortem potentibus, ita ut Croesus no-
ster ruris fines transgredi non audeat amplius,
et per domesticas vias suis exercitiis vacare
coactus sit.

+

Vanderbiltii currum unum equi morati sunt;
apud Massiliam vero seriem vehum vapore
ignito actam sicarii; quinimo aggressi sunt,
ut retinerent primum, deinde diriperent. Armis
itaque manipulus instructus in machinam ipsam
undique concurrit; at operarii, qui circa ma-
chinam et ignem vigilant, manuballistas di-
stringunt, congregentesque glandibus petunt
atque vertunt in fugam. Quo quidem amenti
conatus palam factum est, Massiliam abditam
coivisse quondam pessimorum hominum societatem
ut armis et quacumque vi possent infanda
omnia auderent. Horum ad manipulos accessisse
tradunt Barcinonenses illos viros tetromos,
sua e patria per fugas, qui tantam rex civilem
cladem domi frusta excitarunt, ut militibus
utendum fuerit ad dissipandos homines et tra-
ducendos in vincula.

+

Sed a sicariis abeamus; quamquam inter
illos more interdum insperatam fortunam po-
test apparere. Stone, americanae feminae, id
contigit, quam vinctam secum Bulgari latro-
nes abriperunt; mox soluto pretio libertati
reddiderunt. Quae quidem, americana qua praed-
icta est indole, iter per Europae atque Amer-
icæ gentes brevi suscipiet, statutis diebus
in aulis vel theatris orationem habitura atque

enarrationem suae captivitatis, moresque la-
tronum descriptura; ad quae audienda soluta
mercede innumerabilis ferme pleba concurret

+

Non ego illum sequar, qui, si iter ad Amer-
icas suscipe possem, Mexicanam regionem
recte tramite peterem, non ad videndas recentis
terrae motus inmanes ruinas, sed potius illius
gigantis reliquias, quae, apud Reco redierunt
in lucem. Mirandum ferme, si fides diariis ha-
benda, prodigium dignumque Titanes astate!
Homo fuit quatuor metrorum altitudine; pe-
ctoris circuitus duo metra et amplius adaequat;
iamque credam optimo iure indigenis e rubri-
cante pelle notis, qui sese affirmant gigantea
progenie ortos. Et sane Patagoniam qui adhuc
incolunt homines illo fucati colore assuetas no-
strorum membrorum magnitudini aliquantulum
passim antecellunt, et si nemo, neque a longe,
giganteum Mexicanum hunc avum aemuletur.

Simil vero, et si dissito prorsus in loco, tanto
pastore tradunt dignam belluam eminuisse.
Credat cui placet; nos ambiguo mente relata
referimus quae *Petropolitanus* quidam scriptor
ad *Daily Mail* diarium nunciavit. Herz doctor
fortunatus repertor fuit; locus quo monstrum
abdebat Siberia orientalis. In specu magno
latebat *Mammoth* hoc nomine donatum: pellis
eius et pili adhuc intacti visi; quid plura?
ipso in ore herba nondum manducata manebat,
ipso in stomacho non digestus adhuc cibus! At
vix aeri externo bellua redditum est, pellis pu-
tressere momento temporis coepit; quare ad-
motae statim machinae quae, gelu circum ca-
daver obvolventes, a corruptione extrema erue-
rent. Heu! servetur saltem « herba illa nondum
manducata! »

VIATOR.

